

дова посвећених репресалијама немачких власти на територији Протектората. Алфонс Адам (Alfons Adam) указао је на репресивну окупациону политику у погледу присилног рада у Судетима и у Протекторату Чешка и Моравска, Павел Копечек (Pavel Kopeček) говорио је о једној од организација покрета отпора *Lvice*, Јан Махала (Jan Machala) о заощтравању протекторатне политике према Јеврејима и Павел Земан (Pavel Zeman) о променама у нацистичкој политици у погледу геноцида 1941. године.

На крају сваког панела остављено је довољно времена за питања публике и дискусије, што је био посебно случај после првог панела, када се развила врло активна дебата о личности и делу Штефана Осуског, представника чехословачког покрета отпора у Француској. Међутим, и остале теме представљене на скупу у Прагу привукле су пажњу публике и стручне јавности, док су дискусије и коментари после излагања показали да су разна питања у вези са чехословачким покретом отпора и даље отворена за нова тумачења и научна истраживања.

Похвале можемо упутити и на рачун организатора конференције и запослених у Институту за студије тоталитарних режима, који су се потрудили да конференција протекне у радној и веома пријатној атмосфери. Уз представљање публикација објављених у последњих неколико година, домаћини конференције су најавили и у скорије време објављивање зборника са радовима учесника скупа.

Мр Милан СОВИЉ

Институт за новију историју Србије

Студијски боравак у Љубљани и Загребу (19. 9. 2011 – 1. 10. 2011)

Уз помоћ стипендије Наменског пројекта Филозофског факултета Карловог универзитета у Прагу за другу половину 2011. године (Projektová účelová stipendia Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze pro druhou polovinu roku 2011) боравио сам у Љубљани и Загребу од 19. септембра до 1. октобра 2011. године. Студијски боравак био је везан за пројекат *Reflexe události v Protektorátu Čechy a Morava jugoslávským tiskem a politickou elitou v letech 1939–1941* (Писање југословенске штампе и реаговање политичке елите на дешавања у Протекторату Чешка и Моравска 1939–1941. године). Учешће на поменутом пројекту подразумевало је, између осталог, и истраживање грађе и штампе у најзначајнијим словеначким и хрватским архивима и библиотекама.

Од љубљанских институција, истраживање је спроведено у Архиву Републике Словеније и у Народној и универзитетској библиотеци, као и у Загребу у Хрватском државном архиву и Националној и универзитетској библиотеци. Архивска грађа у Љубљани и Загребу за поменуту тему није велика, али је свакако драгоценца (нпр. фонд: Југословенско-чехословачка лига у Љубљани или фондови у Хрватском државном архиву: Грађанске странке, Политичка ситуација, Бановина Хрватска. Кабинет Бана). У библиотекама у Љубљани и Загребу прегледао сам доступну периодику за наведени период (*Slovenec*, *Jutro*, *Obzor*, *Hrvatski dnevnik*, *Nova riječ*). Поред поменутих библиотека, значајну литературу пронашао сам и у библиотекама историјских института у Љубљани и Загребу (Inštitut za novejšo

zgodovino, Hrvatski institut za povijest). Rezultati istraživanja biće prikazani kroz objavljene radove u 2012. godini.

Pored istraživačkog dela projekta, veoma važno je bilo nastaviti saradnju sa kolegama u Ljubljani (Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Inštitut za novejšo zgodovino), kao i u Zagrebu (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatski institut za povijest), ali i uspostaviti neke nove kontakte. Pomoć kolega iz pomenutih institucija bila je velika i veoma značajna, a svaki vid saradnje dragocen i za naredno doba, koje je pred nama.

Mr Vesna Đikanović
Institut za noviju istoriju Srbije

**Međunarodna konferencija „Staatsbürgerschaft und Teilhabe:
Bürgerliche, politische und soziale Rechte in Osteuropa“, Regensburg,
26–28. januar 2012.**

Pitanje državljanstva, kao i definisanje prava i obaveza koje iz tog statusa proizilaze, predstavljaju poslednjih decenija posebno mesto interesa. Pojačane migracije, i sa tim u vezi nastanak problema određivanja ravnoteže između principa poštovanja različitosti, proklamovanog multikulturalizma s jedne strane i zaštite izgrađenih vrednosti jednog društva, nacionalnog identiteta ali i stečenog osećanja bezbednosti sa druge, postavilo je pitanje državljanstva (uslove za njegovo sticanje) kao pitanje koje svojom aktuelnošću angažuje političku, ali i naučnu javnost. Postojanje kategorije stanovništva čiji status nalazi mesto između statusa državljanina i statusa stranaca, dakle lica bez mogućnosti ostvarenja punih političkih prava (npr. pravo glasa, izbora za državne funkcije) kao prelazne kategorije ili sasvim novog iskustva u pravnom definisanju položaja pojedinca u državi, otvara novi prostor za analizu razvoja i, u praksi, realizovanja statusa državljanina. Sloboda odlučivanja proistekla iz suverenosti svake države ili pristajanje na ograničenja nastalih usvajanjem međunarodnih obaveza samo je još jedna od tema koja predstavlja predmet kontinuiranih debata. U svakom slučaju značaj ovog problema prepoznat je i samim tim neizbežno je njegovo prisustvo u javnim debatama različitog karaktera.

U organizaciji Instituta za istočnu i jugoistočnu Evropu u Regensburgu u periodu od 26. do 28. januara 2012. godine održana je naučna konferencija koja je upravo kao glavnu temu interesa postavila problem državljanstva. Konferencija pod nazivom *Staatsbürgerschaft und Teilhabe: Bürgerliche, politische und soziale Rechte in Osteuropa* okupila je tridesetak istraživača iz Nemačke, Austrije, Rumunije, Mađarske, Srbije. Uvodna predavanja imali su prof. dr Dieter Gosewinkel (*Kämpfe und Zugehörigkeit. Staatsbürgerschaft in der europäischen Geschichte des 20. Jahrhunderts*) i dr Dietmar Müller (*Staatsangehörigkeit und Staatsbürgerschaft im östlichen Europa*). Učesnici konferencije su, zatim, kroz sedam panela analizirali problem državljanstva sa različitih aspekata. Akcenat je očekivano stavljen na podneblje istočne i jugoistočne Evrope. Pored radova teorijskog karaktera, glavni interes našlo je pitanje nacionalnih manjina, problem jednakosti u državno-političkim sistemima istočne i jugoistočne Evrope, problem izgradnje države i mesto državljanstva u tom procesu. Pitanje pravnog i političkog položaja manjina (Nemaca u Jugoslaviji, Mađara u Srbiji, Turaka u Bugarskoj, nemačke